

Amasya Gümüşhacıköy’de Kaybolmakta Olan Bir Eser: Irgat Mescidi

Neslihan Korkmaz¹

Öz Gümüş, Amasya’nın oldukça köklü bir geçmişe sahip önemli yerleşimlerinden biridir. Günümüzde Gümüşhacıköy’e bağlı bir mahalle konumunda olan Gümüş, 1891 yılına kadar ilçe merkezi, Hacıköy ise bucak durumundadır. Hacıköy 1890 yılında belediye, 1892 yılında ilçe merkezi olmuş ve Gümüş’ü de bünyesine alarak Gümüşhacıköy olarak anılmaya başlanmıştır. Gümüş’te Selçuklu ve Osmanlı döneminden kalma birçok eser bulunmaktadır. Irgat Mescidi bu eserler arasında korunamamış bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tam olarak ne zaman yapıldığı bilinmeyen yapının 1812 yılında onarıldığına dair bilgi mevcuttur. Dolayısıyla mescidin kesinlikle XIX. yüzyıldan önce inşa edildiğini söylemek mümkün olmuştur. Kirişlemeli ahşap tavana sahip, harim mekânının ortasında tek bir desteği bulunan, oldukça sade bir düzende inşa edilen yapının alçı mihrabı dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mescid, Gümüş, kirişleme, alçı.

A Work That is Being Lost in Amasya Gümüşhacıköy: Irgat Mesjid

Abstract Gümüş is one of Amasya quite important settlement with a long history. Today, Gümüş is located in a neighborhood connected to Gümüşhacıköy. Gümüş has been the county seat until 1891. Hacıköy municipality in 1890, has been the county seat in 1892. And Hacıköy has also become known as Gümüşhacıköy taking Gümüş. Gümüş has many buildings of dating from the Seljuk and Ottoman period. Irgat Masjid is not protected as a building emerges from these works. It is not known exactly when the structure was built. There is an information that has been repaired in 1812. Therefore, the masjid was built before XIX. century certainly been able to say that. The masjid was built in a simple layout. It has one wooden column in the middle of harim, with joisting wooden ceiling.

Keywords: masjid, Gümüş, beamed, plaster.

¹ Arş. Gör. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, e-mail: neslihan.korkmaz@gop.edu.tr

GİRİŞ

Gümüş, geçmişi oldukça eskiye dayanan tarihiyle ve eserleriyle Amasya’nın önemli yerleşimlerinden biri olmuştur. Günümüzde Gümüşhacıköy’e bağlı bir mahalle konumunda olan Gümüş, ilçe merkezi olma özelliğini 1891 yılına kadar korumuştur. Bu zamana kadar Hacıköy ise bucak durumundadır. Hacıköy 1892 yılında ilçe merkezi olmuş ve Gümüş’ü de bünyesine alarak Gümüşhacıköy olarak anılmaya başlanmıştır. Gümüş nahiyesinde Osmanlı devrinden kalma Ahiler Tekkesi (1367, Bayram, 1994: 64-67), Tekke Hamamı (1367?, Bayram: 1994: 69-72), Uyuşuk Tekkesi (yapım tarihi belli değil, Bayram, 1994: 67), Haliliye Medresesi (1413-1415),² Darphane Camiî (XIV.-XV. yüzyıllar),³ Yörgüç Rüstem Paşa Camiî (1560),⁴ Bülbüllüce Camiî (1650-1670),⁵ Çilingir Sokak Mescidi (1836, Bayram, 1994: 47-49), Tepecik (Demircioğlu) Mescidi,⁶ Hacı Habib Köprüsü (1839, Bayram, 1994: 72-73), Taş Köprü (1890-1900)⁷, çeşmeler gibi çok sayıda dini ve sivil mimari örnekleri bulunmaktadır. Bu eserlerden de anlaşıldığı üzere Osmanlı’nın erken devirlerinden itibaren Gümüş nahiyesi yoğun bir imar faaliyetine tabi tutulmuştur.

Bu çalışmada Gümüş nahiyesinde bulunan ve Osmanlı’nın geç devrinde inşa edilmiş, küçük ölçekli bir mahalle mescidi olan Irgat Mescidi tanıtılmaya çalışılmıştır. Eser bakımsız ve harap durumdadır. Yıkılıp yok olmaya terkedildiği anlaşılan eserin plan ve fotoğraflarıyla detaylı bir şekilde ele alındığı bu çalışma ile Mimarlık Tarihi ve Sanat Tarihi açısından bir değer kaydı tutulmuş olacaktır.

Yapının Tanıtımı

² Bkz. A. Ankaralı ve diğerleri. *Dünden Bugüne Gümüşhacıköy*. s. 86-89.

³ Bkz. C. Nemlioğlu (1987). Amasya’da Gümüş Nahiyesi ve Darphane Camiî. *Türkiyemiz Dergisi*. İstanbul: Ak Yayınları, (53), s. 23-28. Bkz. C. Nemlioğlu (1989). *XV. XVI. ve XVII. Yüzyıl Osmanlı Mimarisinde Kalem İşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, s. 40-42.

⁴ Ulu Cami ya da Çinili Cami olarak da bilinen yapı ile ilgili olarak bkz. Bayram, 1994: 36-42.

⁵ Bkz. Ankaralı vd. s. 95.

⁶ Yapının kimin tarafından ve ne zaman yaptırıldığı ile ilgili bir bilgi veya belge bulunmamaktadır, bkz. Bayram, 1994: 52.

⁷ Ankaralı vd. s. 94-95.

Irgat (Eski) Mescit,⁸ Gümüşhacıköy ilçesinin Gümüş nahiyesinde⁹ Irgat Mahallesi¹⁰ Kaba Dere sokakta 12 pafta 3584 numaralı parselde bulunmaktadır (Özdemir vd., 2007: 377).

Yapıda herhangi bir kitabe bulunmamaktadır. Ancak var olan yapının Müftü Şeyh Osman Efendi Zade Ebubekir Efendi tarafından 1812 yılında onartıldığı ve bir vakıf tanzim ettiği belirtilmektedir (Hüsameddin, 2007:211).

Günümüzde harap ve kullanılamaz durumda bulunan yapının son cemaat yeri yarı yıkık, çatısının batı kısmı çökmüş vaziyettedir (Fot.1). Son cemaat yerinin kuzeydoğu köşesi yıkık durumdadır. Burada bulunan serbest daire kesitli destek yerinden çıkmış yıkılmak üzeredir. Pencere çerçeveleri ve camları kırıktır.

Yapı batıdan doğuya doğru alçalan meyilli bir arazi üzerinde, dıştan dışa 9.47x9.47 m ölçülerinde kare biçimli bir alana oturmaktadır (Çizim:1). Yapı dışa taşkın saçaklı, alaturka tipi kiremit kaplı kırma bir çatı ile örtülüdür.

Son cemaat yeri toprak zeminden yüksek tutulmuş, moloz taşlarla yapılmış bir subasman üzerine oturmaktadır (Fot.2). Yapının minaresi bulunmamaktadır.

Yapının doğu cephesinin önüne, kuzey-güney doğrultusunda uzanan dikdörtgen biçimli son cemaat yeri dayanmaktadır. Son cemaat yerinin doğu sınırını belirleyen kuzey-güney hattına düzensiz aralıklı, üçü kare, ikisi daire kesitli beş ahşap destek yerleştirilmiştir (Fot.3). Güneyi kapalı olan son cemaat yerinin, güneydoğu köşesindeki kare kesitli ahşap destek duvara sabit haldeyken; diğer destekler serbest haldedir. Kuzeyi açık olan son cemaat yerinin kuzeydoğu köşesindeki daire kesitli iki

⁸ Yapının adı bazı kaynaklarda, bulunduğu mahalle ismi ile ilgili olarak Irgat(Eski) Mescidi şeklinde geçmektedir, bkz. Bayram (1994), s. 49. Yapı kültür envanterinde sadece 'Mescit' adıyla yer almakta bunun dışında ismiyle ilgili olarak herhangi bir açıklama yer almamaktadır bkz. C. Özdemir vd. (2007). *Amasya Kültür Envanteri*. Amasya: Amasya Valiliği Yayınları, s. 377.

⁹ Gümüş, Gümüşhacıköy'e bağlı bir belde iken 2009 yılında mahalleye dönüştürülmüştür. Gümüş, ismini mahallenin dağ eteklerinde bulunan gümüş madeninden almıştır. Gümüş, Selçuklular devrinde, Selçuklu emirlerinden Emir Gümüşlü' olarak anılan Eminüddin Yunus el Kumsi sayesinde gelişme göstermiştir. H.768/M.1366/1367 yılında Ahi İbrahim Basri Gümüş'te bir tekke inşa ettirmiş; oğlu Ahi Barak Baba vakıf tanzim etmiştir, bkz. Abdizade Hüseyin Hüsameddin (2007). *Amasya Tarihi*. Ankara: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları, 1, s. 210.

¹⁰ Osmanlı devrinde maden emini olarak görev yapan Armağan Çelebi'nin ismine ithafen, Çelebinin 1356 yılına kadar oturduğu mahalleye 'Armağan mahallesi' denmiştir. Ancak maden işçilerinin ve ırgatlarının bu mahallede oturmasından dolayı mahallenin adı 'Irgat Mahallesi'ne çevrilmiştir, bkz. Abdizade Hüseyin Hüsameddin, 2007: 211.

destekten, güneydeki kuzey duvarına bitişik konumdadır. Sadece bu destek daire şeklinde taştan bir kaideye oturmaktadır. Diğer desteklerin hiçbirinde kaide bulunmamaktadır. Desteklerin zemininden yaklaşık 1 m kadar yükseklikte, desteklere dik olarak çakılmış ince ahşap çıtalarla yapılmış bir korkuluk bulunmaktadır. Desteklerin üzerlerine kuzey-güney doğrultulu bir giriş atılmıştır. Ortadaki daire kesitli desteğin üst kısmı diğerlerinden daha alçak tutularak bu mesafe harimdeki ana girişten gelen uzantıyla kapatılmıştır. Doğu-batı doğrultulu daha kısa boyutlu girişler saçak kısmını da oluşturmak üzere son cemaat yerinin doğu sınırını belirleyen ana girişten yaklaşık 0.50 m daha dışa taşırılmıştır. Son cemaat yeri girişlemesi üstten kaplamalı tavan ile örtülüdür. Oldukça harap durumda bulunan son cemaat yerinin tabanı kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiş ahşap çıtalardan oluşmaktadır.

Yapının kuzey (Fot.4) ve batı cepheleri (Fot.5) sağır tutulmuştur. Doğu duvarının kuzey köşesine yakın açılmış, dikdörtgen biçimli bir kapı açıklığından yapıya girilmektedir (Fot.6). Giriş kapısının güneyinde ahşap dikdörtgen çerçeveli, lokma parmaklıklı dört pencere bulunmaktadır (Fot.7). Güney cephede, saçak hattına yakın açılmış iki mazgal pencere açıklığı yer almaktadır. Bu cepheden bakıldığında zemindeki kot farkı belirgin bir biçimde görülmektedir.

Harime son cemaat yerinden geçilerek, doğu cephe duvarında bulunan çift kanatlı ahşap kapıyla girilmektedir. Harimde, kuzey duvarına biraz daha yaklaştırılmış, mekânı yaklaşık olarak ortalayan daire kesitli kalınca bir destek bulunmaktadır (Fot.8). Destek altta daha kalın, üstte ise oyularak daraltılmış durumdadır. Daraltılmaya başladığı kısımda desteğin çevresini dolanan zikzaklı basit bir bezeme yer almaktadır. Desteğin üzerine doğu-batı doğrultusunda uzanan profilli bir yastık yerleştirilmiştir (Fot.9). Bu yastık üzerine ayrıca yine doğu-batı doğrultulu, uçlarından doğu ve batı duvarlarına saplanan kalın ana giriş atılmıştır. Ortadaki desteğin taşıdığı bu ana giriş üzerine atılan hepsi aynı kotta bulunan girişlerin harimin saf düzenini belirleyici bir özelliği bulunmamaktadır. Dikdörtgen tabanlı, orta destekli harim mekanı, girişlemesi üstten kaplamalı tavan ile örtülmüştür (Fot.10).

Harimin güney duvar ekseninde yarım daire kesitli mihrap nişi bulunmaktadır (Fot.11). Mihrabın batısında minber yer almaktadır (Fot.12). Minber orijinal değildir.

Beden duvarlarının alt kısmında moloz taş, üst kısmında kerpiç ve ahşap malzeme kullanılan yapının dışı, doğu cephesi hariç sıvasızdır. Son cemaat yerinin

zemin ve tavanında, son cemaat yerinin çatısını taşıyan desteklerde; pencere sövelerinde ve parmaklıklarında; harime girişi sağlayan kapıda; harimi örten tavanda, tavanı taşıyan ana destekte, minberde ahşap malzeme kullanılmıştır. Mihrap alçı malzemelidir.

Yapının süslemeleri yalnızca mihrapta toplanmıştır. Mihrap kalıplama tekniği kullanılarak bezenmiştir. Mihrap nişini üç yönden dışa taşkın içi bezemeli bordür çevrelemektedir. Bordür iki farklı bezemenin sıralı olarak tekrar edilmesiyle oluşmuştur. Bezemelerden birinde vazo içinden çıkan tek bir saptan en altta sağlı sollu birer tane, beş taç yapraklı çiçek motifi bulunmaktadır (Fot.13). Bunların üzerindeki saplarda tomurcuklara yer verilmiştir. Bu çiçeklerin üstünde yer alan tek bir çiçek motifleriyle bezeme sonlanır. Bu bezemeyi alttan ve üstten yarım daire, sağda ve solda ise dairelerin kenarlarına hafif dışa çıkıntı yapacak şekilde birleştirilmiş ince bir çerçeve çevrelemektedir. Çerçevenin dışında kalan köşelerde simetrik olarak hilâl ve yıldız motifi yer almaktadır (Fot.14). Aynı çerçeve bir diğer bezeme için de kullanılmıştır. Diğer bezemede ise vazo içinden çıkan üç adet sap vardır. Yanlardaki iki sap daha kısa ve yapraklarla hareketlendirilmiştir. Ortadaki sap biraz daha yukarıya uzatılmış ve ortada dışa taşkın küçük bir yarım küreyle birleştirilmiştir. Bu kürenin de ortasından, sağından ve solundan saplar çıkarılmış, yanlarda yapraklarla tomurcuklara yer verilmiş; ortada ise lâl motifi ile bezeme tamamlanmıştır. Bordürün sol ve sağ üst köşelerinde genişçe bir vazo içinden tek saptan çıkan ve giderek yanlara doğru genişleyen, beş taç yapraklı çiçek motifleri ve tomurcukları görülmektedir. Köşelere denk gelen bu bezemeler yarım olarak tasvir edilmiştir. Kesişen kısımda çerçevenin üst bölümü yarım daire olarak değil çapraz bir çizgi şeklinde belirtilmiştir. Yarım daire kesitli, mihrap, istiridye kabuğu biçimli kavsarayla nihayetlenir. Mihrap nişinin iki yan köşesinde kavsaranın yaklaşık 25 cm altında nihayetlenen, üzerleri adeta konik birer külâhla biten silindirik sütunceler bulunmaktadır. Sütuncelerin üst kısmında başlık gibi duran bu konik külâhlar, sütuncelerin altında ters çevrilerek kaide gibi kullanılmıştır. Sütuncelerin başlangıç ve bitişlerinde bulunan, bu bölümlerin sivri tepeleri birer alemle sonuçlanmakta, gövdeleri, aşağıdan yukarıya doğru daralan ve tepe noktasında birleşen 4 iç bükey dilime ayrılmış bulunmaktadır (Fot.15).

Minber düz ahşap çıtaların birleştirilmesinden oluşturulmuş basit bir düzendedir. Herhangi bir süslemesi bulunmamaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç

Gümüş nahiyesinde bulunan Irgat mescidi, küçük ölçekli bir mahalle mescididir. Unutulmaya yüz tutmuş, korunamamış bir eser olarak, günümüze kadar gelebilmiş orta destekli bu mescit, kirişlemesi üstten kaplamalı ahşap tavanla örtülüdür. Ahşap tavanlı, orta destekli benzer plan tipine sahip örnekler arasında Konya Beyşehir Demirli Mescit (1314, Çizim:2),¹¹ Niğde Burhan Mescidi (1473, Çizim:3),¹² Niğde Fesleğen (Bakkal Ali Ağa) Camiî (XVII. yüzyıl, Çizim:4),¹³ sayılabilir.

Irgat Mescidi’nin süslemeli tek bölümünü alçı mihrabı oluşturmaktadır. Alçı mihrap uygulaması, Artukluların Harput Ulu Camiî (XII. yüzyıl), Anadolu Selçukluların Ankara Aslanhane Camiî (1289-1290), Konya Sakahane Mescidi (XIII. yüzyıl, ikinci yarısı) ve Konya İç Karaaslan Mescidi’nde (XIII. yüzyıl başı) görülmektedir (Karaçağ, 2006: 497). Konya Sahib Ata Hanikâhı (1278-1280) mihrabının kenar bordürlerinde ve Eski Malatya Ulu Camiî’nde yapılan kazılarda bulunan mihrap parçalarında da alçı malzemeye rastlanmıştır (Öney, 1992: 84). Selçuklu’da çok az sayıda örnekle temsil edilen alçı mihraplar, Osmanlı’da yaygınlaşmıştır. Erken Osmanlı devrinin Ankara cami ve mescitlerinde alçı mihrap uygulamasının çok yoğun olduğu görülmektedir:¹⁴ Ahi Yakup Camiî (1392), Ahi Elvan Camiî (1413), Karacabey Camiî(1427-1440), Gecik Mescidi (1443), Ahi Tura Mescidi (XIV. yüzyıl sonları), Örtmeli Mescid (XIV. yüzyıl sonu-XV. yüzyıl başı), Geneği Mescidi (XV. yüzyıl), Poyracı Mescidi (XV. yüzyıl), Hacı İvaz Mescidi (XV. yüzyıl) örnekler arasındadır. Ankara dışında Behramkale Hüdavendigâr Camiî (XIV. yüzyıl), Bergama Ulu Camiî (1399), Edirne Gazi Mihâl Bey Camiî (1422), Edirne Şah Melek Paşa Camiî (1429),

¹¹ Yapı kirişlemesi üstten kaplamalı, orta desteklidir, bkz.H. Karpuz (2009). *Türk Kültür Varlıkları Ewvanteri Konya* 42. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2, s. 1396-1398.

¹² Yapı kirişlemesi üstten kaplamalı, orta destekli bir yapıdır. Ancak taşıyıcıların kâgir olması sebebiyle Irgat mescidinden ayrılmaktadır, bkz. H. Çal (2000). *Niğde Şehrindeki Ahşap Tavanlı Camiler ve Mescitler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s. 20-27.

¹³ Yapı kirişlemesi alttan kaplamalı, orta destekli bir yapıdır, bkz. Çal, 2000: 104-108.

Taşıyıcının kâgir, kirişlemenin alttan kaplamalı olması sebebiyle Irgat Mescidi’nden ayrılmaktadır. Ancak yapının birçok sefer tamir görmüş olması sebebiyle şu an kontrplakla kapatılmış olan tavanın, orijinalinde kirişlemesi üstten kaplamalı, desteğin de ahşap olması mümkündür.

¹⁴ Ankara’daki yapıların mihraplarıyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. B. Eskici (2001) *Ankara Mihrapları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. Ayrıca bkz. G. Öney (1971). *Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapıları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.

Merzifon Sultan II.Murad Camiî (1426), Osmancık Koca Mehmet Paşa Camiî (1430-1431) mihrapları sayılabilir (Karaçağ, 2006: 498). Karamanoğlu Beyliği dönemine ait Ermenek Ulu Camiî (1303), Kazım Karabekir Ulu Camiî (XIV. yüzyıl ilk yarısı), Yollarbaşı Ulu Camiî (XIV. yüzyıl ikinci yarısı) mihraplarında alçı ve çini bir arada kullanılmış; Akçaşehir Ulu Cami'inde alçı tek malzeme olarak kullanılmıştır (Karaçağ, 2006: 498). Candaroğlu Beyliği dönemine ait alçı mihraplar arasında Kastamonu Kemah Köyü Halil Bey Camiî (1363-1364), Kasabaköyü Mahmut Bey Camiî (1367), Hamza Ağa Camiî (1446), Honsalar Camiî (XV.yüzyıl ilk yarısı) bulunmaktadır (Karaçağ, 2006: 498).

Irgat Mescidi'nin mihrabında uygulanan vazo içinden çıkan çiçek demetleri tasviri, Osmanlı'nın erken devrinden itibaren sevilerek uygulanan bir motif olmuştur. Erken Osmanlı'da Bursa Yeşil Türbe'nin (1421) çini mihrabında, Bursa Cem Sultan Türbesi'nin (XV. yüzyıl) duvarlarında, Edirne Üç Şerefeli Cami'nin revak kubbelерinde görülmektedir (Akar, 1969: 268). XVI. yüzyılda bu uygulama yaygınlaşmıştır. Topkapı Sarayı Harem Dairesi XVII. yüzyılın dikkat çekici örneklerindedir (Ünver, 1971: 322). XVIII. yüzyıl bu uygulamanın en zengin örneklerinin yer aldığı dönem olmuştur.

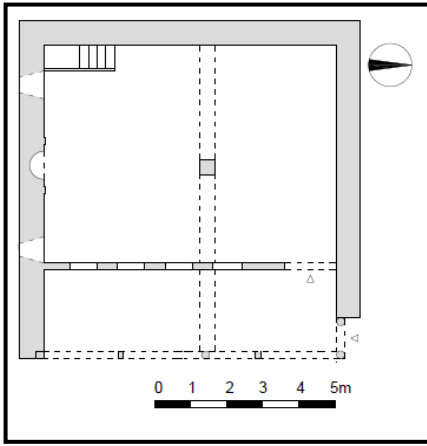
Sonuç olarak, Irgat Mescidi'nin Gümüş kasabasında yoğun imar faaliyetlerinin devam ettiği bir süreçte inşa edilmiş küçük ölçekli bir mescit olarak, Gümüş'te bulunan diğer mescitlere (Tepecik Mescidi, Çilingir Sokak Mescidi) oranla biraz daha işçilikli olduğu söylenebilir. Bu durum Mescit için vakıf tanzim edilmiş olmasına ve mescit cemaatinin fazla olmasına bağlanabilir. Ancak yapı zaman içinde yıkılmaya terk edilerek unutulmuştur. Harap durumda olan yapının, tamamen yıkılmaktan kurtulabilmesi ciddi bir onarımı gerektirmektedir.

KAYNAKLAR

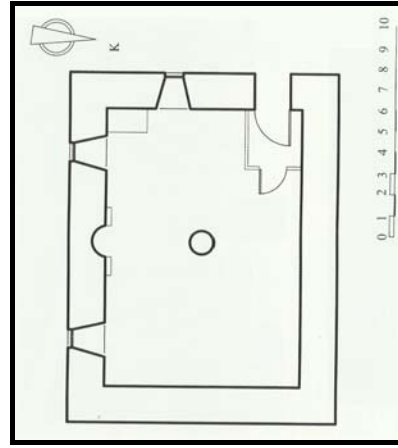
- Abdizade Hüseyin Hüsameddin (2007), Amasya Tarihi. 1, Ankara: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Akar, A. (1969), "Tezyini Sanatlarımızda Vazo Motifleri", Vakıflar Dergisi, VIII, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 267-271.
- Akıncı, S.H. (2009), Türk Çini Sanatında Çiçekli Vazo Tasvirli Panolar. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Ankaralı, A. ve diğerleri. Düünden Bugüne Gümüşhacıköy.

- Bayram, F. (1994), Amasya’nın Gümüşhacıköy İlçesi ve Gümüş Nahiyesindeki Türk Devri Mimarlık Eserleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Çal, H. (2000), Niğde Şehrindeki Ahşap Tavanlı Camiler ve Mescitler. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Eskici, B. (2001), Ankara Mihrapları. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Karaçağ, A. (2006), "Alçı Sanatı", Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı 2. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 493-505.
- Karpuz, H. (2009), Türk Kültür Varlıkları Envanteri Konya 42, 2, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Nemlioğlu, C. (1987), "Amasya’da Gümüş Nahiyesi ve Darphane Camii", Türkiyemiz Dergisi, 53, İstanbul: Ak Yayınları, 23-28.
- Nemlioğlu, C. (1989), XV. XVI. ve XVII. Yüzyıl Osmanlı Mimarisinde Kalem İşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Öney, G. (1971), Ankara’da Türk Devri Dini ve Sosyal Yapıları. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Öney, G. (1992), Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Özdemir, C. vd. (2007), Amasya Kültür Envanteri. Amasya: Amasya Valiliği Yayınları.
- Ünver, G. (1971), "Osmanlı Sanatında Vazolu ve Vazosuz Çiçek Demetleri", Vakıflar Dergisi, X, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.

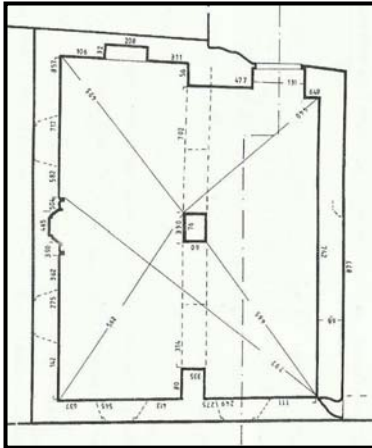
EKLER:



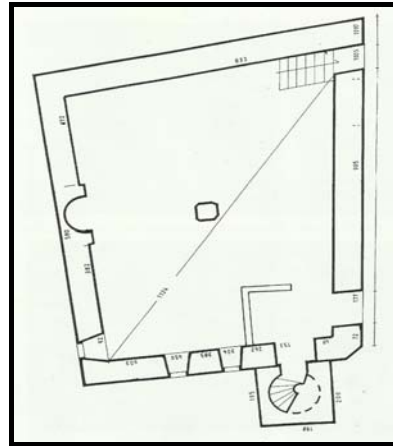
Çizim: 1 Irgat Mescidi planı (N. Korkmaz)



Çizim: 2 Konya Beyşehir Demirli Mescidi planı (Karpuz, 2009: 1398)



Çizim: 3 Niğde Burhan Mescidi planı Camiî



Çizim: 4 Niğde Fesleğen (Bakkal Ali Ağa) (Çal, 2000: 105)

| Amasya Gümüşhacıköy’de Kaybolmakta Olan Bir Eser: Irgat Mescidi

(Çal, 2000: 22)



Fot.1 Mescidin batı cephesinden çökmüş çatının görünümü



Fot.2 Mescidin son cemaat yerinin zeminindeki moloz taşlı subasman



Fot. 3 Son cemaat yerini taşıyan desteklerden görünüm



Fot. 4 Mescidin kuzey cephesinden genel görünüm



Fot. 5 Mescidin güney ve batı cephelerinden genel görünüm



Fot. 6 Harime girişi sağlayan kapıdan görünüm



Fot. 7 Mescidin doğu duvarındaki lokma parmaklıklılı pencere açıklıkları



Fot. 8 Harim tavanını taşıyan ahşap direk



Fot. 9 Ahşap direk üzerinde yer alan yastık



Fot. 10 Harimin kirişlemesi üstten kaplamalı tavanından görünüm



Fot. 11 Mihraptan genel görünüm



Fot. 12 Minberden genel görünüm



Fot. 13 Alçı mihrap bezemesinden detay görünüm



Foto 14. Mihrabın bezemelerinden görünüm



Fot. 15 Mihrap sütuncesinden detay

